

İNTERNET (Genel Ağ) ORTAMINDA TÜRKÇENİN KULLANIMINA İLİŞKİN BİR ÇÖZÜMLEME

An Analysis About The Use Of Turkish On The Internet Environment

Turan TEMUR*

Nurdan VURUŞ**

İnternet
Ortamında
Türkçenin

232

ÖZ

Problem durumu: Kültürün aktarıcısı olarak dil, insanların geçmişlerine ilişkin bilgileri, gelenek ve görenekleri, değerleri öğrenmelerine ve bir sonraki kuşaklara aktarabilmelerine olanak sağlar. Ancak arı bir dil kültürün doğru aktarıcısı olabilir. Günümüzde dil, iletişim çağının ürünleri olan medya ve internetin dilin özensiz kullanımına olumsuz katkısı yüzünden arılığını kaybedecek görünümündedir.

Amaç: Bu araştırmada amaç internette Türkçenin kullanımına ilişkin bir betimleme yapmaktır. Bu betimleme internet kullanıcılarının ölçünlü (standart) Türkçe dışındaki kullanımlarını sınıflamaya dayalı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Bu araştırma doküman incelemesine dayalı nitel bir çalışmadır. Araştırmada çalışma evreni olarak 163 kişinin MSN (Micro Soft Network) ve Facebook yazışmaları alınmıştır.

Bulgular ve Sonuç: Bu araştırmada internet ortamında kullanılan Türkçeye ilişkin olarak dilimizin ses özelliklerinin dikkate alınmadığı, yazım kurallarının ihmal edildiği, kelime ve cümle yapılarına uyulmadığı bulgularına ulaşılmıştır. Dolayısıyla da internet ortamında Türkçenin özensiz kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Türkçe, teknolojik gelişmeler, İnternet

ABSTRACT

Status of the Problem: As the transmitter of the culture, language enables people to learn and transfer knowledge, traditions and values relating to their pasts to the next generations. Only a pure language can be proper transmitter of the culture. Today, it seems that the language will lose its pureness due to the negative impact of the media and the internet, which are the products of the communication age, on proper use of the language.

Purpose: This research aims at describing the use of Turkish on the internet environment. This description was made based on the classification of the uses of internet users apart from standard Turkish.

Method: This research is a qualitative study based on document analysis. MSN (Micro Soft Network) and Facebook correspondences of 163 people were taken as the universe of the research.

Findings and Conclusion: It was determined in this research that our language's characteristics of sound are not taken into consideration, orthographic rules are disregarded and word and sentence structures are not observed during the use of Turkish on the internet environment. As a result, it was seen that Turkish is used carelessly on the internet environment.

Key Words: Turkish, technological progresses, the internet.

1. GİRİŞ

Bir toplumun tarihsel süreç içinde, kuşaktan kuşağa aktardığı maddi ve manevi özelliklerin tümü kültürü ifade eder. Kültür bir toplumun kimliğini oluşturur ve onu diğer toplumlardan farklı kılar. UNESCO uzmanlarının yapmış oldukları tanıma göre kültür; “*Bir insan topluluğunun kendi tarihi tekâmülî hususunda sahip olduğu şuur demektir; o surette ki, bu insan topluluğu bu tarihi tekâmül şuuruna atfen varlığını devam ettirme azmini gösterir ve gelişmesini sağlar*” (Köseoğlu, 1992).

* Yard. Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü

** Edebiyat Öğretmeni

Kültürün aktarıcısı ise dildir. Toplumlar kültürlerini dil aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarabilme olanağı bulur, dil ile geçmişlerine ilişkin bilgileri, geleneklerini, göreneklerini, değerlerini öğrenir ve bir sonraki kuşaklara aktarabilir. Doğru bir aktarımda dilin sadeliğinin önemi yadsınamaz. Ancak günümüzde dil, iletişim çağının ürünleri olan medya ve internetin dilin özensiz kullanımına olumsuz katkısı yüzünden arılığını kaybedecek görünümündedir. Ancak bu konuda farklı bir görüş olarak Hızlan (2002) “dilini gelişim çizgisini sabitlemek de olanak dışı. Gelişen teknoloji, her gün ortaya çıkan yeni kavramlar arı bir Türkçenin her zaman geçerli olması ilkesini yürürlükten kaldıracaktır” görüşünü savunmaktadır.

21. yüzyılda değişen yayılmacılık (emperyalizm) anlayışı, bir ülkenin yer altı kaynaklarını sömürmek yerine kültürünü ve dilini sömürmek şeklinde farklılaşmaya uğramıştır. Kültür yayılmacılığı olarak adlandırılan bu değişim, bir ülkenin kendi kültürel değerlerini ve ideolojisini başka bir ülkenin halkına benimsetmesi şeklinde açıklanabilir. İlhan’a göre; bir ülkeyi tutsak edebilmenin ilk yolu, o ülkenin dilini ortadan kaldırmaya çalışmak, öğretim dili olarak başka bir dili oraya empoze etmektir. Kültür yayılmacılığının başlıca yöntemi budur (Akt. Kilimci, 2000: 91-93). Ancak farklı yabancı diller öğrenmek yukarıda ifade edilen kasıtlı kültürleme hareketinin dışında tutulabilir.

Çağdaşlaşma 17. yüzyıldan itibaren Avrupa’da oluşmuş toplumsal bir yaşam biçimidir (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Modernite>). Teknolojinin gelişimiyle birlikte uluslararası iletişime bir çeşit çağdaşlaşma aracı olarak bakılmaktadır. Küresel iletişim, kültürel bağdaşıklığı da beraberinde getirmektedir. Ulusal ve yerel kimliklerin aşınmasıyla da küreselleşme olarak adlandırılan yeni bir sürecin başlamasına sebep olmuştur (Özdemir, 1998:18).

Bilgiye ulaşma boyutunda, modernleşmenin de etkisiyle dil; bilgiyi etkilemeden aktarabilen saydam bir araç olarak görülmeye başlamıştır. Bunun sonucunda ortak bir dil mantığıyla küresel dil oluşumu ortaya çıkmıştır. Küresel dil; ulusal dilin kültür ve eğitim-öğretim hayatından çıkarılması ve yerine İngilizce’nin konulması olarak yorumlanmaktadır.

Küreselleşme ile birlikte ülkelerarası bilgi ve teknoloji aktarımının kolaylaşmış olması ve İngilizce’nin küreselleşme mantığıyla ortak bir dil haline getirilmeye çalışılması, bu yoğun istilaya dayanamayan birçok dilin varlığını tehdit etmektedir.

Yeryüzünde varolan altı bin kadar dilden biri, her 14 günde bir kaybolmaktadır. Oysaki yıllardır birçok dilden (Arapça, Farsça, Fransızca, Almanca, İngilizce) etkilenen anadilimiz köklü yapısının bir sonucu olarak, özünden bir şey kaybetmemiş, varlığını geniş bir coğrafyada sürdürmeye devam etmiştir. Türkçe, UNESCO raporlarına göre dünya dilleri arasında beşinci sırada yer almaktadır. Yani iki yüz milyondan fazla nüfus 12 milyon kilometre kare alanda Türkçe konuşmaktadır (Gökçora, 2004).

Küreselleşme hareketlerinin, kültürlerin etnik alanlarında yaptığı tahribat, özellikle dil üzerinde etkisini arttırmaktadır. Dünyaca tanınmış İngiliz dilbilimci David Crystal, 2000 yılında basılmış “Dillerin Katli” adlı kitabında, bir dilin yok edilmesi aşamalarını şu şekilde ifade etmektedir.

“ Birinci evrede, yabancı hâkim güç, kendi dilinin konuşulması için ağır baskılar yapıyor. Yukarıdan aşağıya teşvikler yapılıyor, yasalar çıkarılıyor, aşağıdan yukarıya doğru ise halkta yabancı dil konusunda özeni ve moda yaratılıyor. İkinci evrede çift dilli dönem yaşanıyor. Ulusal dilin kullanım alanı azalıyor. Eğitim her düzeyde yabancı dilde yapılmaya başlanıyor. Her kesimden herkes işi gücü bırakıp yabancı dili öğrenme yokuşuna sürülüyor. Meslek, bilim yerine, hiç gereği olmayan yerlerde bile herkes yabancı dil sınavına girmek

zorunda bırakılıyor. Üçüncü evrede, gençler artık yabancı gücün dilini ulusal dilden daha iyi biliyorlar. Eski dili kullanmaktan utanıyor oluyorlar. Velilerle çocuklar kendi dillerinden konuşamaz duruma geliyorlar; çocuklar velilerine eski dili biliyor diye geri kafalı yaftasıyla küçümsüyor. Bir nesil sonra, hatta bir on yıl gibi daha kısa bir zamanda çift dillilik de kalmıyor. Ulusal dilin yerini yabancı dil alıyor.” (Aktaran: Tarakçı, 2007)

Küreselleşme, sanayinin ve finansın olduğu kadar kültürün de küresel bir biçime girmesi anlamına gelmektedir (Aktan ve Şen, 1999). Özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri alanında yaşanan hızlı gelişim ve değişimler, toplumlar için dünyayı gittikçe daha küçük bir yaşam alanı haline getirmeye başlamıştır. İçinde bulunduğumuz bilgi çağı, bilginin hızlı bir şekilde aktarılmasına ve sürekli değişmesine ortam hazırlamıştır. Bu sebeple dili iyi kullanma ve iletişim becerilerine sahip olmanın önemi daha da artmıştır. Günümüzde dili güzel kullanan, iletişim becerilerine sahip, kendini iyi ifade edebilen bireyler, hayatın her alanında başarı kapılarını sonuna kadar açabilme olanağına sahiptirler. Ancak iletişimin hızlı olmasının gerekliliği, dili güzel kullanabilme becerisinin yanında, kendini en kısa şekilde ifade edebilme becerilerine sahip olmayı da zorunlu hale getirmektedir. Ne yazık ki internet ortamındaki iletişim faaliyetleri sırasında, dilin doğru kullanımı etkeni göz ardı edilmekte, daha çok iletişimin hızlı kullanımı üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Günümüzde kitle iletişim araçları arasında en fazla kullanıcıya sahip olan ve kullanım alanını her geçen gün daha fazla genişleten internet, “dünya genelindeki bilgisayar ağlarını ve kurumsal bilgisayar sistemlerini birbirine bağlayan elektronik iletişim ağı.” olarak tanımlanmaktadır (<http://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0internet>). Dünya çapında her geçen gün kullanıcısı artan, sürekli büyüyen ve gelişen bir iletişim ağı olan bu sanal ortamın temel işlevi haberleşme ve iletişimdir. İnternet bugün bilgiye en çabuk, en kolay ve en ucuz yoldan ulaşma aracı haline gelmiştir. Ergin (2005); özellikle iletişim, bilgiye erişim ve yayımında sağladığı kolaylıklar nedeniyle internetin bütün dünyada olağanüstü bir hızla yaygınlaştığını ileri sürmektedir. Amerika’da yapılan bir araştırmada internet kullanımının her yıl yaklaşık % 40 oranında arttığı gerçeği ortaya çıkmıştır.

Yıldırım ve Tahiroğlu (2006) insanlık kültür tarihi açısından yazının bulunmasını ilk, matbaanın icadını ise ikinci önemli dönüm noktası olarak görmektedirler. Ayrıca dil, yaygınlaşma, dilsel biçimlerin çeşitlenmesi ve hız bakımından yeni araçların (telgraf, telefon, radyo, tv. vb.) keşfedilmesiyle yeni bir aşama daha kat etmiştir. Ancak yeni bir sıçramayı da internetin bulunmasıyla yaşamıştır. Böylelikle dil, yazı, kâğıt ilişkisi yerini dil, yazı, elektronik ortam ilişkisine bırakmıştır.

Çağımızın en hızlı büyüyen ve etki alanını her geçen gün daha fazla genişleten medyası internet, hem bilişim hem de iletişim alanındaki etkileriyle insanlık tarihi açısından yeni bir dönüm noktasını ve dönüşüm potansiyelini simgelemektedir (Nakilcioğlu, 2007). İnternet ortamında bireyler her türlü bilgiye en kısa sürede, en geniş çerçevede erişebilmekte ve bu bilgileri kullanıp paylaşabilmektedir. Sanal iletişim atmosferi içinde insanlar kendilerini özgürce ifade edebilme imkânı bulurken, aynı zamanda hızlı veri paylaşımı sayesinde yoğun bir etkileşim içinde olmaktadır. Sunmuş olduğu olanaklar sayesinde internet, insan hayatının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Tüm dünyada internet kullanımı günlük yaşama o denli işlemiştir ki artık insanlar internetsiz bir yaşamı düşünemez hale gelmiştir.

İnternetin insanların hayatındaki yerini saptamak amacıyla Amerika’da Yahoo ve OMD tarafından küçük çaplı bir araştırma yapılmıştır. Yapılan bu araştırmada

temsili olarak 13 ev efradından 28 katılımcı seçilmiştir. Araştırma sürecinde deneklere 2 hafta internet kullanmama koşulu sunulmuştur. Araştırmanın etnografik yapısını “Conifer Research” planlamıştır. Araştırmada deneklere sadece ‘cankurtaran simidi’ şeklinde çevrimiçi aktivite yapma izni verilmiştir. Katılımcılar 35 kadar ‘can simidi’ aktivite kullanmışlardır. 14 günden fazla süren araştırmanın sonunda 28 denekten yarısının internetsiz hayata iki haftadan fazla dayanamadığı gerçeği ortaya çıkmıştır. Denekler internetin yokluğu durumunda günlük çalışmalarını ve planlarını yerine getirememişler ve iletişim problemleriyle karşı karşıya kalmışlardır. Araştırma sonrası gözlemlere göre e-maillerini kontrol etmek ilk ya da ikinci gerçekleştirilen aktivite olmuştur. Bir tane katılımcı bilgisayarına virüs bulaştırma ihtimali olan spamı bile özlediğini ifade etmiştir. Conifer’den Ben Johnson, araştırma sonucunda ‘İnsanlar sanki bir duyularını kaybetmiş, sonra yeniden kazanmış gibi davranıyorlar.’ demiştir (Greenspan, 2004).

Dünyada 400 milyon civarında internete bağlı bilgisayar ve 100 milyona yakın site olduğu tahmin edilmektedir. Günümüzde internet kullanımının yaygınlaşması ve ailelerin bilgisayar kullanımı konusunda bilinçli davranmaması, internete girme yaşının okul öncesi döneme kadar düşmesine sebep olmuştur. ABD’ de yapılan bir araştırmada, 3 yaş ve üzeri 76 milyon bilgisayar kullanıcısının % 22,2’sinin internet erişimine sahip olduğu ve ev bilgisayarına sahip çocukların beşte birinin de internet kullandığı saptanmıştır. Chisholm 8 ile 18 yaş arasında olan çocuk ve gençlerin günde ortalama sekiz saatini bilgi ve teknoloji araçlarını kullanarak geçirdiklerini belirtmektedir. Berson ve Berson özellikle 12-18 yaş arasındaki genç kızların % 74’nün zamanının büyük bir kısmını söyleşi (chat) odalarında ya da e-mail ile mesajlaşarak geçirdiklerini ifade etmektedirler (Kelleci, 2008).

Bilgisayar ve internet kullanımının insanlar üzerindeki egemenlik alanını genişletmesi, yeni bir iletişim dili olarak, yaratıcı zekâ ürünü olan, ilginç, ancak bir o kadar da özünden kopuk, değişime uğramış ve başkalaşmış kelimeler yığını meydana getirmiştir. Türkçe harflerin kullanımında başlayan özensizlik, eksik ve yanlış yazımlarla kelimelerin gerçek yapısını değiştirmekte ve özünü kaybetmesine sebep olmaktadır. Dilin özensiz kullanımının giderek yaygınlaşması ve bu kullanımın ortak bir dil halini almaya başlamış olması dilimizin teknolojik ortamda bir değişim geçirdiğinin ve değişmeye de devam edeceğinin göstergesi olarak alınabilir. Türkçenin yalnızca internet ortamındaki kullanımına ilişkin yaşanan sorunlar değil bilişim teknolojileri ile ilgili terimlerden olumsuz etkilenmesine yönelik olarak Akalın (2000):

“Bilgisayar ve internet terimlerinin İngilizceden dilimize olduğu gibi girmesi, Türkçenin son yıllarda yaşadığı sorunun bir başka boyutudur. Dilimize yabancı dillerden, özellikle de İngilizceden, yoğun bir sözcük ve terim akışı olduğu bilinen bir gerçek. Bu akış, Türkçeyi söz varlığının yanı sıra ses bilgisi, şekil bilgisi ve söz dizimi özellikleri açısından da kötü olarak etkiledi.” görüşündedir.

Akalın (2002) gelişen teknoloji ile günlük yaşamda çeşitli değişikliklerin meydana geldiğini ve dolayısıyla Türkçenin de bu değişimden etkilendiğini vurgulamıştır. Gündelik yaşamımızın ayrılmaz parçası haline gelen bilim teknolojileri önce araç olarak yaşamımıza sonra da terim olarak dilimize girmekte ve yerleşmektedir. Ancak sorun olan bu terimlerin dilimize yerleşmesi değil, Türkçe yazım kurallarına uygun olarak yazılmaması ve kısaltılmaması, Türkçeleştirilmemeleridir. Kabadayı (2006)’ya göre yazı yazma ve yazım bir gelenektir ve bu gelenek nesiller boyu devam eden bir süreci içinde barındırır. Ancak internet ortamındaki farklı biçimlerde karakterlerin kullanıldığı yazıların çoğalması yazı geleneğini olumsuz etkileyebilir. Ayrıca Özsoy (1998) kitle iletişim araçlarında kullanılan dilin de ölçünlü dilin kurallarından uzaklaştığı ve her geçen

gün de uzaklaşmaya devam ettiği görüşündedir. Yukarıdaki görüşlerden farklı olarak Hızlan (2002) Türkçenin doğru ve güzel kullanımı konusunda iletişim araçlarına bir sorumluluk düştüğünü ancak bir dilin gidiş yolunu bu iletişim araçlarındaki kullanım şekline göre belirlemeyi de doğru bir yöntem olarak görmemektedir.

Kabadayı (2006) ve Akalın (2002) hemen her bilim dalının kendisine özgü terimleri olduğunu ve o alanın uzmanları tarafından kullanıldığını vurgularken bilişim teknolojilerini bu yorumun dışında tutmaktadır. Çünkü tıp ile ilgili terimler örneğin doktorlar, eczacılar gibi meslek grupları tarafından kullanılmakta, yer bilimleri ile ilgili terimler jeologlarca kullanılmaktadır. Oysa bilim teknolojileri toplumun hemen her kesimi tarafından kullanıldığından bu alanla ilgili terimler daha hızlı ve fazla yayılma alanı bulmaktadırlar.

Bu araştırmada amaç internet ortamında Türkçenin kullanımına ilişkin bir betimleme yapmaktır. Bu betimleme internet kullanıcılarının ölçünlü (standart) Türkçe dışındaki kullanımlarını sınıflamaya dayalı olarak yapılmıştır.

2. YÖNTEM

Bu araştırma doküman incelemesine dayalı nitel bir çalışmadır. Yıldırım ve Şimşek (2000)' e göre doküman incelemesi, "araştırılması hedeflenen olgular hakkında bilgi içeren materyallerin analizini kapsamaktadır." Karasar (1999) ise "belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemini kapsar" şeklinde tanımlamaktadır

2.1 Çalışma Evreni

Araştırmada çalışma evreni olarak MSN (Micro Soft Network) ve Facebooktaki yazışmalar alınmıştır. Bu iki söyleşi veya iletişim ortamı 1 Mart-20 Mayıs 2009 tarihleri arasında incelenmiştir. Her iki sisteme kayıtlı kişilerin tamamının incelenmesinin zorluğu nedeniyle iletişim adreslerine ulaşılan MSN'ye kayıtlı 60, Facebook'a kayıtlı 103 toplam 163 kişinin kullandığı dil çalışma evrenini oluşturmuştur.

2.2 Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmacılar MSN ve Facebook sistemine kayıtlı 163 kişinin iletişim sırasında kullandıkları kelimeler, cümleler öncelikle bilgisayar ortamında kayıt altına alınmıştır. Bu kayıtlar her iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı incelenerek ortak alt başlıklar altında sınıflandırmaları yapılmıştır. Araştırmacıların farklı görüş beyan ettikleri ifadeler ise hiç bir sınıflandırmaya dâhil edilmemiş ve araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Araştırmacıların üzerinde mutabık kaldıkları ses özellikleriyle ilgili kullanımlar, kelime kullanımları, cümle kullanımları, yazım olmak üzere dört farklı sınıflama yapılmıştır. Her sınıflama da kendi içerisinde alt başlıklar altında incelenerek veriler çözümlenmiştir. Ancak sınıflamalar sırasında Yaman ve Erdoğan (2007)'in oluşturduğu kategorikleştirmeden de yararlanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır.

Bulgular bölümde ele alınan ve örnek ifadelerde kullanılan *M*, ifadelerin MSN kayıtlarından; *F*, Facebook kayıtlarından; alındığını göstermektedir. Köşeli parantez ([]) içindeki ifadeler ise kelimenin standart yazı dilindeki yazılışını ifade etmektedir.

3. BULGULAR

Bu bölümde MSN kayıtları ve Facebook fotoğraf yorumlarından elde edilen bulgular, ses özellikleriyle ilgili kullanımlar, kelime kullanımları, cümle kullanımları, yazım başlıkları altında incelenmiştir.

3.1.Ses Özellikleri ile İlgili Kullanımlar

3.1.1. Türkçe Karakterli Harfleri (ç, ğ, i, ş, ö, ü) Yerine Noktasız Harflerin Kullanımı (c, ı, g, s, o, u)

- ‘**dışarı çıkacağım**’[dışarı çıkacağım] (M)
- ‘**dediğin gibi**’ [dediğin gibi] (M)
- ‘**sarkı yarışması**’[şarkı yarışması] (M)
- ‘**obur taraf**’ [öbür taraf] (F)
- ‘**cok uzgunum**’ [çok üzgünüm] (F)
- ‘**gorusuruz optum**’ (görüşürüz öptüm) (M)

3.1.2. Türkçe Karakterli “Ş” ve “Ç” Yerine İngilizce “Sh, “Ch”nin Kullanımı

- ‘bu kız ne kadar da **sheker** olmm’ [bu kız ne kadar da şeker oğlum.](F)
- ‘zoru görünce nasıl da **chark** etti’ [zoru görünce nasıl da çark etti.] (M)
- ‘**sherbet**’ [şerbet], ‘**chilekesh**’[çilekeş], ‘**shakil** yaptım’[şekil yaptım] (M)
- ‘**berdush** gibi geziyorum’[Berduş gibi geziyorum] (F)

3.1.3. V Yerine ‘W’, ‘K’ Yerine ‘Q’, ‘İ’ Yerine ‘Y’kullanımı

- -‘**beLLy** oLuo ... önDen gidiO :P (F)
- -**ewe** gitmem gerek.
- -**nie**?
- -bı suru **odew war**. (M)
- ‘**Quziss** sorma **walla** geziormm ☺ annatrm gelince...optum coooookk..’ (kuzen sorma valla geziyorum. Anlatırım gelince. Öptüm çok.) (F)
- ‘**yaww boswer** canını **sıqma**’ (boşver ya canını sıkma.)(M)
- ‘yok, be **yawrum** alkolsuz koktyl (F)
- atlattık neler atlatcaz **we** sonunda gülen biz olcaz ;) **sewiorm** senü çokkkk...’ (F)
- ‘canum benim **walla** böyle super ollmus **walla** ☺ ben sarı **sewmem** ama **walla** sana gitmiş.’ [canım benim valla böyle Gwen Stefani gibi mi desem ne desem böyle süper olmuş valla, ben sarı sevmem ama valla sana gitmiş] (F)
- ‘**Qutahya**’[Kütahya], ‘cılğın **jojuq**’[çılğın çocuk] (F)
- ‘çok **mütewazısın** bu konuda: D mersı bebgımm:D bnde sana öluurm lannnn:’ (F)

3.1.4.Kelime Sonlarındaki Akıcı Ünsüz “R” nin Kullanılmaması

- ‘bi tanem’ [bir tanem], ‘bisi’ [bir şey], ‘bi sürü’ [bir sürü], ‘bi de’ [bir de] (M)
- ‘**bi daha** olmasin: D chizerim (F)

3.2. Kelime Kullanımları

3.2.1. Kelimelerdeki Ünlü Harflerin Yazılmaması

- ‘**slm**’[selam], ‘**nbr cnm**’ [ne haber], ‘**srnyrz**’ [sürünüyoruz], ‘**ndn**’ [neden], ‘**blmm olee**’ [bilmem öyle], ‘**bn kcr**’[ben kaçır], ‘ok **grsrz kib**’ [tamam görüşürüz kendine iyi bak], çok **gzl olms**’ [çok güzel olmuş],

BAÜ
SBED
12 (22)

237

Balıkesir
Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü
Dergisi
Cilt 12 Sayı 22
Aralık 2009
ss.232-244

‘tmm’ [tamam], ‘oluoo isdee ben yapiomm.’ [oluyor işte ben yapıyorum], ‘tllm super olmss walla’[tatlım süper olmuş valla], ‘bu hftaa’ [bu hafta], ‘yoktr’[yoktur] (M)

- ‘utandmmm beee ==)) operimm senii coook coookk ==))’ (F)

3.2.2. Kelimelerdeki Ünsüz Harflerin Yazılmaması

- ‘geliorumm’[geliyorum] (M)
- ‘bilemiorum’ [bilemiyorum] (M)
- ‘yapiorumm’[yapıyorum] (M)
- ‘seni cook öslüorumm’[seni çok özlüyorum] (M)
- ‘beni begenmiormusun’ [beni beğenmiyor musun?] (M)
- ‘dusunuorum ama bulamiorum.’[düşünüyorum ama bulamıyorum] (M)
- ‘canm benm yine parıl parıl parlıosunn masallah’ (F)
- ‘eeet tıkmıştk iice’ [evet tıkmıştk iyice.](F)
- ‘tetit ediorum sei bnm sewdiidenden uzaq durjaksın :)’ (F)
- ‘sıah şac çok yakışmış herkes solemis bende soleimmm ama laf olsun die deill (:’ (F)

3.2.3. Harflerin Yazımında Yapılan Değişiklikler

- ‘sefkilim’[sevgilim], ‘kelebeem’ [kelebeğim], ‘kıs’[kız], ‘sefiorum’ [seviyorum], ‘efet’[evet], ‘güsel’[güzel], ‘bebikimm’[bebeğim] (M)
- -Naz’ım süfe çıqmışsın bebeim ☺[Naz’ım süper çıkmışsın bebeğim] (M)
- -yha acaip qötü baqmışım ☺peq bi snirliim ☺ [ya acayip kötü bakmışım] (M)
- ‘saol kusen yaw ee güsel kusenlerin var seni şanslı...bisde özledik sizi ...’(F)

3.2.4. Vurgu Amacı Kelime İçerisindeki Bazı Harflerin Yinelenmesi

- ‘amannn allah bozmasın maşallahhh size ==))’ (F)
- ‘bebeğimmmmmmmmmmm benim hayatımın anlamı seni coook seviyorum’ (F)
- ‘bebeğimmm bitanemmmmmmm benim’ (F)
- ‘seniii coook seviyorummm’ (F)
- ‘misssss qoqulu meleqim’ (M)
- ‘annemm peq bi gusell çıkmışsınnn bee... masallh nasar deemess insallh bbeimm’ (F)
- ‘walla dicek bişey yok süperrrrrrrrr:))))))))))’ (F)
- ‘ohhhhhh misssssss bnde öptüm kojaman sizi bebeklerimmm’ (F)

3.2.5. Türkçe İngilizce Kelimelerin Birlikte Kullanılması

- ‘free takılalım.’ (M)
- ‘chok cool çıkmışın’ (F)
- ‘hafızamdan delete olmuş’ (M)
- ‘format attım anılarıma’ (M)

- ‘**pc casio**’ [bilgisayar kasıyor] (M)
- ‘programı **load** edemiorum help **plss**, [Programı yükleyemiyorum. Yardım edin lütfen.] (M)
- ‘**pc** yi degishtircem’ [bilgisayarı değiştireceğim.] (M)
- ‘Lost’un bu **partını** silemedim’ (M)
- ‘coq **cix** cıqmıshsın’ (F)
- ‘Bu dinlediim **cover** mı şimdi’ (M)
- ‘whisneli pasta ve **iris cream** yedim orda, coq superr’ (M)

3.2.6. Bazı Kelimelerin Rakamlarla İfade Edilmesi:

- ‘**kahve6** yapıyorum’ [kahvaltı yapıyorum] (M)
- ‘ömrümü **7** bitirdi’ [ömrümü yedi bitirdi.] (M)
- ‘**2leme** düştüm’ [ikileme düştüm] (F)
- ‘coq **g3lüyüm**’ [çok güçlüyüm] (M)
- ‘**telef10** calıoo’ [telefon çalıyor] (M)

3.3. Cümle Kullanımları

3.3.1. Türkçe Olmayan Kelimelerden ve Kısaltmalardan Oluşan Cümle Kullanımları

- 15 gün **afkyim** (away from keyboard) (M)
- bende çookk özledimmmm...çok uzun ayrı kaldık :(**luw u so much**=))) (F)
- bu hftaa geliormmm **very veryy soon** cıcım.. bırlıkte wercezz bole pozlar (F)
- en azından **photoda cool** bir hava var dielim ☺(F)
- ashkm seni chok sefiormmmm, yakışıklı **boyfriendim** benimmm ☺(M)
- **forever & together.. dont worry honeeey** =) bebegımee (F)
- ‘**sewimlee çocuk**’ (M)
- ‘**do you understand? it's not beaitiful it's PERFECT** :))ok bari ingilizce anlatayım :)P’ (F)

3.3.2. Konuşma Dilindeki İfadelerin Yazıya Yansıtılması

- -‘**böle** geldi **bölede gitçek** ne unuturum nede unuttururum cıcım =) varlıgını hissetmek bile herşeye bedel ;)(F)
- -‘**herelde** yawrumm mjkk bebeim :)’ (F)
- -tatlılarrrr sizi nerde sizin 3. kankiniz **bakiiiiim**... kesin alışveriş yapıodur:))
- -hayur **anam** fotoyu cekiyorummm:
- -hmmm anladımmm:)) ii fotoğraf çekmeye vakit bulabiliyorsun bari...
- -**ayy** bulurr bulurr bulmazmiii =)) (F)
- -**avyy** canlarım benim beee =)) o sizin ıcnızın güzelliğı dıcem cok klasık olcakk ama **napımmm dogruu yane**... millet gıby fesat olamıoruzz napalımm ;) yakışıklılarınmm benimmm !!!! (F)
- -nee sırtmısız bu kadar acabaaa =))) kebelegımm benimmm MCXX

- -her **dakka** böyle **diilmivizzz** böceğmm sürekli sırtık halde =)
- -walla olee allah bozmasn ;) (F)
- -denizimmmmmmmmmmmmmmm yinee düşndümm **bikere daaa** amaa kimsecikler yoktu cidden etrafmzdaa yaaaaaa: S bildğnn hayalett **yancee** içindn yol da gözüküoo ztnn elin gawurr memleketndn ucuz kurtulmuşuz =))) (F)
- -teskkır ederim kuzum ee kime cekmişm yaw güsel olcam **tabe** (F)
- -‘he sızımı bılmem seviyorum **lan** sızı ben ama iste bır sorun var: D:D:D:D’ (F)
- -‘**hassittır** beaaa sevgilin dusunsun nasıl odeyeceğini :)’ (F)
- -‘gelsin **anasını satım** :D:D::D’ (F)

3.4. Yazım

3.4.1.Özel İsimlerin Yazımında Yapılan Yanlılıklar

- -duy **paris** duy gördün mü ...**eiffel** bile dile gelir kızımımmmm:)) (F)
- -valla bende sizi özledim **kocaeliye** inş. ...sizi gelin tamam mıı (F)
- -**ööösssgeeeeeemmmmmmmmmmm**:))))) saçlarını yine böylee isityorummm:))) yayaya şaşşa kahverengi saçlar çok yaşaaa:)))
- **safiye soyman** gibi çıkmışım burdaa... (F)
- -‘iştée **pnr** ve ayrılmaz ikilisi YEMEK:D ama burda **pnr** ön planda güzel olmuşun cnm yaa:)) [işte Pınar ve ayrılmaz ikilisi yemek. Ama burada Pınar ön planda güzel olmuşsun canım] (F)

3.4.2.Bağlaç Olan ‘De-Da’nın Bitişik Yazılması

- ‘maşallahhh **ikinizde** birbirinize çok yaklaşıyorsunuz ve **cokta** güzelli çıkmışsınız’ (F)
- ‘hala anlamıosun **anlamıcaksında** beni’ (F)
- ‘deil vala begeniiyim hade sora **biseide** begenme dion ya :D (F)
- ‘kimiN kaRdeŞiim **hemenDe** beeeNdim =D (F)
- ‘amannn huyu **hensemesindeeee**’ (F)
- ‘uyyyyy **nasıda** tadlı çıkmışız:)’ [uyyyyy nasıl da tatlı çıkmışız] (F)

3.4.3. Bağlaç Olan ‘Ki’nin Bitişik Yazılması

- ‘böylede **yapılmaski** canum, ekti resmen bizi herif yaw☺ ehuehue’ (F)
- ‘**yeterki** sen iste yafrumm’ (F)
- ‘**demekki** öle atıp tutmakla olmuomuss...ayagnı denk alır bundn snra.’ (F)

3.4.4. Soru Eki Olan ‘Mı-Mi’nin Bitişik Yazılması

- ‘elinde **bardakmı** var sanıon ah annemmm..:) kolan çoktn bitti aldı garson bardğnı conconum’ (F)
- ‘yerim senin reklamını ben yafruu.. ona bakarsan seninde bana almadığın birsürü şey var **değilmi** ama’ (F)

3.4.5. Birleşik Yazılması Gereken Kelimelerin Ayrı Yazılması

- ‘**bilinç altına** inmek lasım o safonun☺ ehuehue...’ [bilinçaltına inmek lazım](F)

- ‘**aşçı bası** sandılar beni, yapmıom yemekleri dedim çıktm evdn’ [aşçıbaşı sandılar beni, yapmıyorum yemekleri dedim çıktım evden] (M)
- ‘konusmuorum **hiç biryle** cnım çok sıkknm’ [konuşmuyorum hiçbiriyle, canım çok sıkkın] (M)
- ‘**bir as** bekle geliorum birasdan cicişkomm’ [biraz bekle geliyorum] (M)

3.4.6. Ayrı Yazılması Gereken Kelimelerin Birleşik Yazılması

- ‘**haftaici** çok yoğunum bebikim..kusuruma bakma ok..’[hafta içi çok yoğunum, kusuruma bakma tamam mı?] (M)
- ‘hemen **pesinhükmlü** olma... asıcık zamn tanıyn birbirmise ..[hemen peşin hükümlü olma, azıcık zaman tanıyın birbirinize] (F)
- ‘**aklısıra** bana posta koyacak, ben önce davrandım hemen sepetledim uyuzu yihyihyh..:)’ (F)

BAÜ
SBED
12 (22)

241

3.4.7. Duyguyu İfade Etmek İçin Kullanılan Kelimeler

- **-‘BöÖöÖÖöö**
Baane Bnm herşeiim Daamı :):) döerim seni çeqiL aramzdaan :):)’(F)
- **-hehhe:**) hıh guncemm duy bunlrı (F)
- **-heheh** oldu baska :) terbiyesz seni :P (F)
- -:):) **böhöhöövth** :):):) 1.aşkm DUFFY"M 2. GÜNCEEM ;) (F)
- -hyr benm herseim o **hıh** (F)
- **-nihahaha** Orhun tanısalımı (F)
- -tanısın☺ isin verdim **hahaha** (F)
- **-mucx** sana o zaman (F)
- **-ahahahhaa** annadın sen (F)
- **-heuehueee** annadım kings (F)
- **-‘behhhh** bee bu ne güsellik yawruuuu’ (F)
- **-‘zuhaaa** güldürme beni’(F)
- **-MuaHH** TipiNee öLL BiD oyH YeRİmm Bebüqümnn Senüüü ÇoHqq TaTLuSun (F)
- **-yihyihyh** saol bebe1mmmmmm bnm => (F)
- - allahım ne gülmüşük ya hoca sandelyeden düşmüştü **hahahahahaha** (F)
- **-hehehehe** nerden geldi akılan bebem yha:D:D (F)
- -:DD:D:D **nihahaha** sızze bınen bındı zaten:DD:D: 4mılyar:DD:D:D: **nihahahaha**:D:D:D (F)
- **-puhahhahah** :D:D:D (F)
- **-ıvyvyvy** sınır oldum smdı :D:DD::D =)))
- **-heuehueheue** ertanım bıtanenin heee:DD:D:

3.4.8. Ayrılması Gereken Eklerin Kelime Köküne Bitişik Yazılması

- ‘**geliomusun**’(M)
- ‘**sendemi** böyle **düşünüosun**’[sen de mi böyle düşünüyorsun?] (M)
- ‘seni **görmedimki**’ [seni görmedim ki] (F)

Balıkesir
Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü
Dergisi
Cilt 12 Sayı 22
Aralık 2009
ss.232-244

- ‘**gelmicenmi**’ [gelmeyecek misin?] (M)

3.4.9. Birleşik Yazılması Gereken Eklerin Kelime Kökünden Ayrı Yazılması

- ‘**varye mez** gibi adam ya:D:D onun gibisni gormdm.(M)
- ‘pat diye **çık agelmiss**...ben de çok şaşırdım:):) (M)

3.4.10. Kip Eklerinin Yanlış Yazılması

- ‘ Biz bugün birlikte **takılmıcas**’ [biz bugün takılmayacağız] (M)
- ‘Beni **dinlemio** ki, ne annatsam bos’ [beni dinlemiyor ki, ne anlatsam boş] (M)
- ‘Gönder **bakem** fotoları, nassı **cıkmsız**’[gönder bakalım fotoları, nasıl çıkmışız] (M)
- ‘Berbat korkunç **oluon** bu tshirtü giydiinde’ [berbat korkunç oluyorsun bu tişörtü giydiğinde] (M)
- ‘Ögrtmn bana **bakıodu**, kopy cekemedm o yüsden’ (M)
- ‘**Döncem** sana şimdi, şu safoyu bi postalamam’ (M)
- ‘Canım chok **sıkılıoo**, puff’ (F)
- ‘**bilemıcem** ama surat ifaden acıkca belli etmiss bi ekshilik durumu olduğunu’ (F)

4. SONUÇ

Bu çalışmada teknolojik gelişmeler ve internetin kullanıcılara sağlamış olduğu olanaklar yadsınmamakla birlikte, dil üzerinde yarattığı olumsuz etkiler üzerinde durulmuştur. Yapılan bu çalışma sonucunda ortaya çıkan sonuçlar şöyledir:

İnternet kullanıcıları,

- Türkçe karakterli harflerin yerine noktasız harfleri tercih etmektedirler. (ç>c, i>ı, ğ>g, ş>s, o>ö, u>ü) .

-Türkçe karakterli harflerin (ş, ç) yerine İngilizcede aynı sesi veren “sh” ve “ch” harfleri kullanılmaktadırlar.

- kelime içerisinde ‘v’ yerine ‘w’, ‘k’ yerine ‘q’, ‘i’ yerine ‘y’ kullanılmaktadırlar.

- kelime sonundaki akıcı ünsüz “r”nin kullanımına özen göstermemişlerdir.

- kelime içerisindeki bazı ünlü ve ünsüz harflerin yazmamaktadırlar.

- kelime içerisinde bazı harflerin yerini değiştirmektedirler.

-vurguyu göstermek amacıyla kelime içindeki belli harfleri yinelemişlerdir.

-bir cümlede Türkçe İngilizce kelimeleri birlikte kullanılmaktadırlar.

- bazı kelimeleri rakamlarla ifade etmektedirler.

-birleşik yazılması gereken ekler ayrı, ayrı yazılması gereken ekler ise birleşik yazılmaktadırlar.

-konuşma dilindeki ifadeleri yazı yansıtmaktadırlar.

-duygularını yazılı dilde de ifade etmek amacıyla çeşitli kelimeler kullanılmaktadırlar.

Araştırma bulguları ve sonuçları dikkate alındığında Yaman ve Erdoğan (2007)’in ses özellikleri, kelime ve cümle kullanımları, yazım ile ilgili araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca Akalın (2002 ve 2007), Özsoy (2002), Yıldırım ve Tahiroğlu, Kabadayı (2006) ve Hızlan (2002)’nin iletişim

araçlarında veya internet ortamında dilin özensiz kullanımına ilişkin görüşlerini de destekler niteliktedir. Görünen o ki gelişen teknoloji insanların yaşamlarını kolaylaştırması açısından bir vazgeçilmezdir. Ancak teknolojik gelişmelerle ortaya çıkan yeni kavramların karşılıklarının zamanında üretilmemesi veya üretilen kavramların halk arasında rağbet görmemesi, teknolojiyi sıkça kullanan bireylerin kendi dilleri olan Türkçeyi kullanma konusunda özensiz davranmaları sonucu elektronik ortamda anlaşmayı sağlayan ancak ölçünlü (standart) dil kullanımından uzak bir e-dilin ortaya çıktığı söylenebilir. Bu durum teknoloji geliştikçe, yeni terimler ortaya çıktıkça elektronik ortamdaki yanlış kullanımların artacağı dolayısıyla Türkçenin de her geçen gün değişeceği gibi bir sonuca götürmektedir. Ancak dilin özensiz kullanımını teknolojik gelişmelerle açıklamak da başka bir sorun olarak görünmektedir. Dolayısıyla kendi dilini doğru, güzel kullanma konusunda bilinçlendirilmiş bireylerin yetiştirilmesi bir zorunluluktur. Bu bireylerin yetiştirilmesinin sorumluluğu başta aile, sonra öğretim kurumlarına ve öğretmenlere, basın yayın organlarına, teknolojik gelişmeleri ülkemize getirenlere, devlet kurumlarına ve bireyin kendisine düşmektedir.

Bu araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak öncelikle araştırmacılara bireylerin özensiz dil kullanmalarının sebepleri üzerine araştırmalar yapmaları önerilebilir. Bilişim teknolojileri ile ilgili ürünler daha ülkemize girmeden bu terimlerin karşılıklarının ilgili kurum ve birimlerce ivedilikle bulunmalıdır. Aile ve eğitim ortamları Türkçenin özenli kullanımı konusunda bilinçli bireylerin yetiştirilmelerinde birer olanak olarak görülmeli gerek anne baba, gerekse eğitimciler üzerine düşen bu önemli görevi hakkıyla yerine getirmelidirler.

KAYNAKÇA

- Akalın, Ş. H.(2000). Bilişim çağı ve Türkçenin sorunları. *2000 Yılında Türk Dilinin Sorunları Toplantısında Sunulmuş Bildiri*. Mart, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Akalın, Ş. H.(2002). Bilişim dünyasında Türkçe. *Türkçenin Dünyü, Bugünü, Yarını Uluslar arası Bilgi Şöleni*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Aktan, C.C.ve Şen, H. (1999). *Globalleşme, Ekonomik Kriz ve Türkiye*. Ankara: TOSYÖV Yayınları.
- Ergin, A. (2005). *Öğretim Teknolojisi -İletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gökçora, İ. H. (2004). Bilim dili olarak Türkçe. *Üniversite ve Toplum Dergisi*. Haziran, Cilt 4, Sayı 2.
- Greenspan, R. (24. 09. 2004). *Kullanıcılar internetten vazgeçmiyor*. <<http://turk.internet.com/haber/yazigoster.php3?yaziid=10958%3e%20> (24.09.2004)> (indirilme tarihi: 04.07.2009)
- Hızlan, D. (2002). İletişim araçlarında Türkçenin kullanılması. *Türkçenin Dünyü, Bugünü, Yarını Uluslar arası Bilgi Şöleni*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- İlhan, A. (1998). *Kültür emperyalizmi taktığı*.(içinde) Kilimci, A.(Editör), Anadilinde çocuk olmak, İstanbul: Papiürs yayınları
- Kabadayı, O.(2006). Ağ ortamındaki Türkçeye genel bir bakış, *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, Cilt XCI (652), 298-314.

- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kelleci, M. (2008). İnternet, cep telefonu, bilgisayar oyunlarının çocuk ve gençlerin ruh sağlığına etkileri, *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 7(3): 253-256
- Köseoğlu, N. (1992). *Milli Kültür ve Kimlik*. İstanbul: Ötüken Yayınları
- Nakilcioğlu, İ. H., (2007). İletişimden bilişime: internet kültüründen kesitler. *Akademik Bilişim Dumlupınar Üniversitesi*, 31 Ocak- 2 Şubat, Kütahya.
- Özdemir, E.A. (2006). Türkiye’de İngilizce öğreniminin yaygınlaşmasının nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 2- (1), 28-35
- Özdemir, S. (1998), *Medya Emperyalizmi ve Küreselleşme*. İstanbul: Timaş Yayınları
- Özsoy, S. (1998). Ölçünlü Dil ve Kitle İletişim Araçları. Radyo ve Televizyon Yayınlarında Türk Dilinin Kullanımı. *Geçici Danışma Kurulu Toplantısı*. Ankara: TRT Eğitim Dairesi Başkanlığı.
- Tarakçı, N. (2007). Küresel emperyalizmin yeni hedefi: Türk dili ve kültürü, *Global Strateji Enstitüsü, Stratejik Araştırmalar Dergisi*, Yıl:2, Sayı:8.
- Yaman H. ve Yavuz, E. (2007) İnternet kullanımının Türkçeye etkileri: nitel bir araştırma, *Journal of Language and Linguistic Studies* Vol.3, (2) 237-249.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2000) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, F. ve Tahiroğlu, T. (2006). İnternette Türkçe kullanım sorunları. (İçinde) Gülsevin, G., Erdoğan, B.(Editörler) *Türkçenin çağdaş sorunları*. Ankara: Gazi Kitapevi.
- <<http://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0nternet>> (indirilme tarihi:17.07.09)
- <<http://tr.wikipedia.org/wiki/Modernite>> (indirilme tarihi: 09.04.09)

Yrd. Doç. Dr. Turan TEMUR

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü Bölümü’nden 1996 yılında mezun oldu. 2001 yılında Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Anabilim Dalı’nda yüksek lisansını, 2006 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı’nda doktorasını tamamladı. Halen Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü’nde yardımcı doçent olarak çalışmaktadır. Çalışma alanları ilköğretim öğrencilerinin dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi, ilk okuma yazma öğretimidir.

Nurdan Vuruş

Lisans öğrenimini Dumlupınar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Bölümü’nde tamamladı. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde tezsiz yüksek lisans programını bitirerek öğretmenlik formasyonu aldı. Halen Bursa’da Edebiyat öğretmeni olarak çalışmaktadır.